HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר והזיר והביא °אימתי הזיר בזמן שהביא מאן תנא להא (א)דת"ר [א]אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא מאי קסבר אי קסבר [ב]בעל מיעקר עקר חטאת העוף נמי לא לייתי אי קסבר בעל מיגז גייז עולת העוף נמי לייתי לעולם קסבר בעל מיעקר עקר ור' ישמעאל סבר לה כר' אלעזר הקפר [ג]דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה ת"ל [1]וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה והא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא: יצא ונכנס עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל [ב]כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנס הוא דעולין לו מן המנין לא נכנס אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנס עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב [ד]מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [2]והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר

אמר

רש"י

ת"ל והזיר. לה' את ימי נזרו והביא א] [כבש בן שנתו לאשם] לפיכך הקדיש הכתוב והזיר להבאת אשמו לומר לך אע"פ שלא הביא הזיר: אימתי הזיר. אימתי מתחיל למנות ימי נזירות בזמן שהביא: מאן תנא להא דת"ר האשה שנדרה כו' ואינה מביאה עולת העוף. למאן איצטריך למיתני דאינה מביאה עולת העוף: אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא. דלדידיה חשיב ליה עולת העוף דאי לרבנן לא איצטריכא ליה למיתני שאינה מביאה עולת העוף דהא אמרינן עולת העוף לא מיעכבא דלא אתיא אלא משום דורון בעלמא ה) ב] ופשיטא שאינה צריכה להביא: לשון אחר אמר לנו המורה אמר רב חסדא א] ר' ישמעאל היא ומאי קסבר כו': מיגז גייז. דמהשתא ואילך לא מיחייבא בנזירות עולת העוף נמי לייתי ג]: לעולם ד] מיעקר עקר. והאי ה]דמביאה חטאת העוף ו]לא משום נזירות אלא משום שנזרה עצמה מן היין: וסבר לה כרבי אלעזר הקפר. אבל עולת העוף לא ז]אתיא ליה אלא משום נזירות והילכך מיתוקמא לה כר' ישמעאל ולא כרבנן דאי רבנן כיון דאמרי משום דורון בעלמא קמייתי ליה ולא משום נזירות הכא נמי מצי מייתי ליה ולית ביה משום הבאת חולין לעזרה אבל לרבי ישמעאל כיון דמשום חובה קמייתי ליה ובעל מיעקר עקר ליה אי אפשר ליה להביא עולת העוף דאי מייתי ליה נמצא שמביא חולין לעזרה: והא האי קרא בנזיר טמא כתיב ואנן ח]אפילו נזיר טהור קאמרינן. דקרי חוטא משום שציער עצמו מן היין: לר"א הקפר נזיר טהור נמי הוי חוטא. ט]ודין הוא דהוה ליה למיכתביה להאי וכפר עליו מאשר חטא על הנפש בנזיר טהור והאי דכתביה בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא שכבר הזיר עצמו מן היין ועכשיו שונה בחטא שהיה לו להזהר מן הטומאה ונטמא: משום דילא. בתמיה חל עליו נזירות והא הוי טמא י] בזמן שעמד בבית הקברות: אמר שמואל כגון שילא והזה כו'. (א) כדמפרש לעיל ו): ואלא כי נכנס. ונטמא אמרינן דעולין לו מן המנין וחל עליה נזירות דטהרה הא לא נכנס והוי טהור אין עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה אדרבה כי לא נכנס והוי טהור כ"ש דחל עליה נזירות דטהרה: אלא אפילו נכנס. דס"ד דכיון דנכנס הו"ל כמעיקרו כ]שנזר והוא בבית הקברות ולא יהו עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה קמשמע לן כיון שילא והזה ושנה וטבל ל]דהו"ל נזיר טהור מ]וחיילא עליה נזירות דטהרה ואי הדר איטמי מביא קרבן טומאה:

אמר

תוספות

וי"ל משום דרבי לא אדכר במילתיה ב] כ"א[1] דהבאת קרבן הכתוב מדבר משמע דלא קפיד עליה אלא איום שמיני ולמעוטי שביעי דבר פלוגתי' אבל הני תנאי מפרשי דמיחל נזירות תלוי בקרבנות עצמו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **ת"ל והזיר והביא אשמו אע"פ שלא הביא אשמו והזיר.** פירוש חייל עליה נזירות טהרה דהכי משתעי קרא וא"ת אם כן לרבנן ההוא למה לי תיפוק ליה מוהזיר ברישא והדר והביא ג] וי"ל אי לאו ההוא הוה דרשינן [והזיר][2] לרבות אע"פ שלא הביא עולתו ולעולם אשם מעכב כתב רחמנא ההוא ומגלי דאית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומש"ה צריכי למיכתב תרתי: **ונטמאה.** והפרישה שתי תורים אחד לעולה ואחד לחטאת ואשם בהמה להביא קרבנות נזיר טמא ואח"כ היפר לה בעלה ונמצא שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: **אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא.** דמרבה לעיל מההוא אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת נזיר לאו דורון הוא וכפרה תלויה בה דאי כרבנן דאמרי לעיל עולה דורון הוא אמאי לא תביא עולת העוף אע"פ דהפר לה בעלה ואינה נזירה אין כאן חולין דכל אימת ז) מצי לאיתויי מייתי[3] דורון [אלא] ודאי רבי ישמעאל היא דסבירא ליה עולה דנזיר לאו דורון הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דורון הוא והיכי מייתי חטאת כי הפר לה ואין כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"א הקפר דצריכה כפרה על שהפרישה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת ד] באה על הספק גם כאן בעילה כל דהוא מביאה חטאת העוף אבל עולת העוף כיון דלאו דורון הוא לא מצית לאתויי כיון דהיפר לה בעלה: **[אי קסבר בעל] מיעקר עקר.** [נמצא] שלא חל עליה נזירות מעולם חטאת העוף נמי לא תייתי: **ואי בעל מיגז גייז.** פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי תייתי דהא אתמול כי נטמא[4] נזירה היתה ולקמן מיבעיא לן באידך פירקין (דף כא:) אי מיעקר קא עקר אי מיגז גייז: **לעולם קסבר מיעקר קא עקר.** דאי מיגז גייז עולת העוף ואשם בעי איתויי: **סבר כר"א הקפר.** דאף נזיר טהור חוטא הוי הלכך זאת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה דמצינו חטאת העוף באה על הספק ה]אם כן עולה לא מייתי: **המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה.** אלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא אם נטמאה אבל אם לא נטמאה והפר לה בעלה נהי נמי דבעיא כפרה על שציערה עצמה לא[5] תביא כלום משום שאם לא היפר [לה] ו] מביאה חטאת בהמה שאינו בא על הספק ואם כן עתה כשהיפר לה לא תביאנו וחטאת העוף לא מצית לאתויי כיון דמעיקרא אי לא היפר לה לא היתה מביאתו א"כ כשהיפר לה לא ניתן לה דין חדש: **ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן.** כלומר אית ליה לר"א הקפר בעלמא דאפילו נזיר טהור חוטא דבעלמא מייתי ליה אנזיר טהור וגם הק"ו שלו שייך גם בנזיר טהור: **והיינו טעמא דכתיב קרא בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא.** שלא נזהר מטומאה והאריך לצער על צערו מלהנות מיין: **קתני יוצא ונכנס.** וקס"ד אפילו תוך שבעה משום הכי פריך משום דילא חייל עליה נזירות ומשני כגון שילא והזה ושנה וטבל ואיירי אפילו בשביעי דחייל עליה בשביעי טהרה משום דנדר בטומאה ולא בעי איתויי קרבן טומאה בשמיני: **לא נכנס אין עולין.** בתמיה אדרבה כי לא נכנס טפי סלקי ליה ממניינא ונ"ע דלא סגי למיתני[6] ונכנס משום דפליג ר"א ואמר לא בו ביום וי"ל מכל מקום לא הוה צריך למיתני (אינו) עולה מן המנין לאפוקי[7] וה"ל למיתני יצא [ונכנס] מביא קרבן טומאה: **הכי גרסינן לא מבעיא יצא כל אותו היום אלא אפילו נכנס בו ביום.** דסד"א לא סליק ליה (חד)[8] מקצת טהרה משהזה עד שנטמא: **לא אמר רבי אליעזר.** דבעינן שמנה[9] ימים שנים ז] אלא בטמא שנדר כלפי דאמר קרא כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר והאי קאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים צריך עיון מנלן למידרש הכי אליבא דר"א דהא דרבנן דלא דרשינן[10] ימים שנים לא מיפלג קרא בין טמא שנדר לטהור שנדר:

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ט מהלכות נזירות הלכה יא [ועי' במ"ל]:

כ ב מיי' שם פ"ו הלכה י:

* * *

תורה אור השלם

1. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: במדבר ו יא
2. וְהִזִּיר לַייָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

* * *

נוסחת הריב"ן

א] את אשמו לה' וגו': ב] דורון בעלמא ואשם אינה צריכה להביא כדלקמן באידך פרקין שאין אשם בא אלא במקום שיחול עליו נזירות אחרת ל"א אמר רב חסדא כו' והשאר ליתא: ג] על שהיתה נזירה ונטמאת הס"ד: ד] קסבר מיעקר: ה] דמייתי: ו] לאו: ז] לא מתייא דהא לא מתייא ליה משום נזירות: ח] ואנן היכי משמע לן בנזיר טהור: לר"א: ט] ודין: י] טמא כמו בזמן: כ] כשנזר: ל] הוה ליה: מ] דחיילא:

* * *

מוסף רש"י

מביאה חטאת העוף. דאפילו אמרינן דתיהוי כחטאת שמתו בעליה, כיון דבעל מיעקר עקר לה לא אשכחן בה דתיזיל למיתה (לקמן כב.). **וכפר עליו.** בנזיר כתיב, **מאשר חטא על הנפש.** משמע שחטא בנפש אדם (ב"ק צא:). **וכי באיזו נפש חטא זה.** מי הרג שנקרא חוטא (תענית יא.). **אלא שציער עצמו מן היין.** שאין מצוה לצער עצמו, כדאמרינן (הוריות י:) לדיקי אי אכלי האי עלמא מי סני להו (תענית יא.).

הדרן עלך מי שאמר

* * *

מסורת הש"ס

א) לקמן כב. [נדרים פג.], ב) [נדרים סח. לקמן כא:], ג) לעיל ג. לקמן כב. ב"ק צא: נדרים י. תענית יא. שבועות ח. סוטה טו. [כריתות כו.], ד) [על דרך זה סוכה יד: מגילה כג. סנהדרין י:], ה) [לעיל יח:], ו) [דף טז: ד"ה יצא], ז) צ"ל דבעי,

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר שמואל וכו'. כדפרישית לעיל:

* * *

גליון הש"ס

גמ' אימתי הזיר בזמן שהביא. כעין זה הוריות דף יב ע"א ויצא משום דוימשח:

* * *

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה לשון אחר וכו' ר' ישמעאל היא. נ"ב עי' א"מ: ב] תוס' ד"ה (בדף הקודם) ורבנן עולה לא בעיא מעוט וכו' וי"ל משום דרבי לא אדכר במילתיה כ"א דהבאת מלות כ"א דהבאת נמחק. ונ"ב אלא ביום הבאת כצ"ל א"מ: ג] ד"ה תלמוד לומר והזיר והביא וכו' וי"ל אי לאו הביא וכו'. נ"ב עי' א"מ: ד] ד"ה אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא וכו' לפי שמצינו בעלמא חטאת עוף כצ"ל: ה] ד"ה סבר כר"א הקפר וכו' על הספק א"כ. תיבת א"כ נמחק. ונ"ב אבל: ו] ד"ה המצער עצמו מכל דבר וכו' ודוקא אם נטמאה אבל אם לא נטמאה וכו' משום שאם לא הפר לה תביא וכו' כצ"ל: ז] ד"ה לא אמר כו' שמנה ימים שנים. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אלא בטמא שנדר וכו' והאה קאמר קרא כצ"ל:

* * *

הגהות התוספות

1. תיבת כ"א נמחק. 2. צ"ל והזיר בזמן שהביא. ואי מההוא הו"א לרבות כו'. 3. תיבת מייתי נמחק. 4. צ"ל נטמאת. 5. צ"ל מ"מ לא. 6. צ"ל דלא למיתני. 7. צ"ל לאפוקי מר' אליעזר. 8. צ"ל הך. 9. צ"ל שימנה. 10. צ"ל דהא לרבנן דלא דרשי.

* * *

פי' הרא"ש

דורון בעלמא היא דאינה מכפרת בשום מקום: מאי טעמא דרבנן. בשלמא א) לר"א אתה ההוא ורבי ישמעאל אמר והזיר והביא אימתי והזיר בזמן שהביא. וההוא אתא למי' אע"פ שלא הביא עולתו דאי לא כתיב אלא והזיר והביא הוה אמרינן אחר שיביא כל קרבנות ואפי' עולה. ואי לא כתיב אלא ביום ההוא הוה אמינא אע"פ שלא הביא כלל מקרבנותיו: האשה שנדרה בנזיר ונטמאה והפרישה ב' תורים ואשם ואח"כ הפיר לה בעלה: ר"י בנו של ר"י בן ברוקה היא. דסבר דעולה מעיק' נזי' הויא הלכך כי הפיר לה בעלה נתבטל נדרה ואינה מביאה עולת העוף. אבל חטאת העוף מביאה כדמסיק דרבי אלעזר הקפר היא דאי כרבנן כיון דאמרי דעולה דורון הוא אף כי הפיר לה בעלה נמי מתיא: בעל מעקר עקר. עוקר הנדר מעיקרו כמו התרת חכם. ובפרקי' דלקמ' מבעיא לן. חטאת העוף נמי לא לייתי דהוי כאילו לא נדרה כלום: בעל מיגז גייז. חותך הנדר מכאן ולהבא ולא דמי להתרת חכם

פי' הרא"ש (המשך)

שהוא ע"י פתח חרטה ועושה הנדר טעות מעיקרו: עולת העוף נמי תייתי. וה"ה אשם נמי דהא נטמאה קודם שהפיר לה דקרבנות נזיר טמא על עון טומאה קא אתו ולא לצורך הכשר נזיר טהרה: ס"ל כר"א הקפר דאמר נזיר חוטא הוא מחמת שציער עצמו מן היין. הלכך זאת שנטמאה אע"פ שהפיר לה הבעל ומעקר עקר כיון שנתחייבה חטאת העוף ומצינו בעלמא שבקל מביא' חטאת העוף דחטאת העוף בא על הספק זאת נמי מביאה העוף לכפר עליה וכן מפרש טעמא בפרק בתרא דנדרים [דף פ"ג] משום דחטאת העוף בא על הספק ואנן אפילו בנזי' טהור קאמרינן מדמפרש ר"א הקפר טעמא דחטא בשביל שציער עצמו מן היין. והיינו אף נזי' טהור ב) ואע"פ שלא הזה ושנה וטבל: הא לא נכנס אין עולי' לו כ"ש אם לא נכנס והוא טהור שעולי' לו: לא מבעיא קאמר ג) ומשאמר זה דבר פשוט הוא דמוכחא מתני' משום פלוגת' דר' אלעזר נקטיה דאמר לא בו ביום: אלא בטמא שנזר. בטמא שהתחיל למנות נזיר בטהרה ונטמא בז' שאינו מביא קרבן טומאה: אבל נזי' טהור וכו' טהור שקבל עליו נזי' ונטמא אף ביום א' סותר ד) היכה דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו דוק' בטמא שנזר בעי' ימים הראשונים:

א) נראה דצ"ל בשלמא לר"א מפיק ליה מההוא: ורבי ישמעאל בנו של ריב"ב אומר: ב) צ"ל משום דילא חל עליה נזירות. ואע"פ כו': ג) צ"ל ומה שאמר זה אף דדבר פשוט הוא מוכחא ממתני' דמשום פלוגתא: ד) נראה דצ"ל דכי כתיב והימים כו' כי טמא נזרו בנזיר טמא כתיב והלכך דווקא בטמא וכו'.